

Christoffer Andersson

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Svar på hemställan om den hittillsvarande skötseln av Ekebysjöns naturreservat och beslut att lämna klagomål utan åtgärd

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit emot en skrivelse (daterad 18 september 2021) med synpunkter gällande skötseln av Ekebysjöns naturreservat. Frågeställarna har hemställt om ”att det görs en oberoende utvärdering av 1) om den hittillsvarande skötseln av Ekebysjön är förenlig med den gällande skötselplanen och 2) om skötselplanen är förenlig med bevarandet av sjön och dess omgivningar, inte minst det gamla kulturlandskapet, på lång sikt.”

Föreliggande ärende syftar till att behandla punkten 1 i hemställan, om huruvida den hittillsvarande skötseln av Ekebysjön är förenlig med den gällande skötselplanen. I ett separat ärende behandlas punkten 2 i hemställan, huruvida skötselplanen är förenlig med bevarandet av sjön och dess omgivningar på lång sikt (diarienummer MHN 2022-123).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är ansvarig för tillsynen av Ekebysjöns naturreservat. Miljö- och stadsbyggnadskontoret genomför återkommande tillsyn av reservatet i syfte att kontrollera att tekniska nämnden, som ansvarar för skötseln, följer reservatets skötselplan. Enligt kontorets återkommande tillsyn av naturreservatet så följs gällande skötselplan av naturreservatet. Miljö- och stadsbyggnadskontoret föreslår därför att miljö- och hälsoskyddsnämnden avslår hemställan om att en extern och oberoende granskning av reservatets skötsel ska göras. Vidare föreslår kontoret att nämnden lämnar klagomålet om huruvida den hittillsvarande skötseln av Ekebysjöns naturreservat är förenlig med den gällande skötselplanen utan vidare åtgärder.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden avslår hemställan om att det görs en extern och oberoende granskning av reservatets skötsel.

Christoffer Andersson

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar med stöd av 7 kap. 4, 5 och 6 §§ miljöbalken samt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd att lämna klagomålet om huruvida den hittillsvarande skötseln av Ekebysjön är förenlig med den gällande skötselplanen utan vidare åtgärder.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 29 september 2008 (§ 91) att inrätta naturreservatet Ekebysjön och anta skötselplan. Tekniska nämnden är ansvarig för att naturreservatets sköts enligt skötselplanen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynen på att den skötselplan som beslutats av kommunfullmäktige följs. För att säkerställa att skötselplanen följs utför miljö- och stadsbyggnadskontoret återkommande tillsynsbesök av naturreservatet, i enlighet med gällande tillsynsplan.

Klagomålet

I skrivelse från 4 januari 2021 har Birgitta Swedenborg framfört bland annat följande:

Jag hemställer om att som ett minimum Ekebysjön med omgivningar i ett första steg återställs till hur det var när naturreservatet bildades 2008. I det ingår att ta bort alla fällda (och multnande) träd på marken liksom all sly som tillkommit sedan dess. Eftersom skötseln redan då var eftersatt hemställer jag att området i ett andra steg, och så snart som möjligt, återställs till vad som gällt tidigare, t ex under 1970, 80- och 90-talen, och vad som är förenligt med sjöns bevarande som sjö och omgivningarna som det natur- och kulturlandskap som funnits i århundraden. Det finns fler än jag som kan bidra genom att vittna om hur det såg ut kring 1970 och vad ett återställande skulle kräva.

Jag hemställer vidare att man vid planläggning av restaureringen tar råd och hjälp av dem som ansvarat för t ex Angarnsjöängens restaurering. Det är inte acceptabelt att skötseln av Ekebysjön – och tolkningen av den befintliga skötselplanen – beslutas av endast kommunens egna tjänstemän, i värsta fall av en enda självutnämnd expert. Tjänstemännen må måna om insekterna men politikerna har, som bekant, att representera medborgarna. Om en rimlig skötsel förutsätter en förändrad eller kanske förtydligad skötselplan bör den nuvarande skötselplanen ändras.

Klagomålet utvecklas i skrivelse daterad 18 september 2021:

'Naturens gång är att sjöar och kulturlandskap växer igen – om de inte vårdas.' Den observationen gäller i hög grad Ekebysjön. Vi tolkar dock skötselplanen som att ambitionen är att bevara

Christoffer Andersson

såväl sjön som dess omgivningar för kommande generationer. Vi är övertygade om att de allra flesta danderydsbor delar denna önskan.

Då är det ett problem att skötseln av området har blivit ännu mer undermålig sedan reservatet bildades. Igenväxningen pågår i allt snabbare takt. Ängarna nedanför Tyrvägen håller på att försvinna helt. Sly och efterhand allt större träd växer ut i sjön och skymmer det som tidigare var fri sikt över vattenspegeln från flera platser längs både Norra och Södra kyrkstigen. Multnande trädfällen i sumpskogen vid Södra kyrkstigen bidrar till utfyllnad av den sankna marken och gör att granplantor får fäste. Vassen växer allt längre ut i sjön som tycks bli allt grundare att döma av att näckrosorna numera breder ut sig över hela sjön.

Fällda träd lämnas i hela reservatet regelmässigt kvar för att multna. Det ser skräpigt ut och bidrar till sjöns igenväxning och det är svårt att förstå något meningsfullt syfte. Vad gäller fågellivet är det mycket troligt att det tagit skada av igenväxningen.

De tidigare vackra och blomrika ängarna nedanför Tyrvägen växer igen, blommorna kvävs av det höga gräset och ersätts av kärs och kardborre, videsnår och träddungar växer till sig och minskar stadigt den öppna ängsytan. En orsak är att gräset slås för sällan och för illa. Hästslåttern, som motiveras med att man ska bevara ängarna i hävd, är både extremt dyr och väldigt ineffektiv jämfört med alternativen.

Dessa förhållanden verkar strida mot skötselplanen, som bl a säger vad gäller sjön att "Igenväxning skall motarbetas." (s. 18) och vad gäller ängarna att "Den hävdade ängsmarken ska slås ...på ett sätt som innebär hållande av hävd. Igenväxningsvegetation skall tas bort. Övrig gräsmark skall hållas öppen." (s. 19)

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

Enligt kommunfullmäktiges beslut om inrättande av Ekebysjöns naturreservat är syftet med reservatet följande:

1. Långsiktigt bevara och säkra den diversitet av fauna och flora som finns inom reservatsområdet med betoning på fågelliv och miljöer som ger fågellivet goda förutsättningar.
2. Aktivt vårda reservatsområdets rekreativvärden så att Danderydsborna har tillgång till ett närliggande naturområde med utrymme för mångfacetterade upplevelser, fågel-skådning, friluftsliv och undervisning.

Vidare har kommunfullmäktige föreskrivit hur syftet med naturreservatet ska tryggas:

Christoffer Andersson

För att Ekebysjön med närområde ska kunna bestå som ett område med rika natur- och rekreationsvärden i form av en central öppen sjöyta omgiven av mångfacetterade miljöer med goda förutsättningar för fågelliv måste området skötas. För detta har en skötselplan tagits fram, se bilaga 2. Naturresevatets syfte kan tryggas genom att sköta reservatsområdet enligt bilagda skötselplan med följande kärnpunkter:

- a) Sjöns vattenspiegel bibehålls och de limnologiska värdena värnas.
- b) Sumpskogen och kärret tillåts utvecklas fritt.
- c) Vassen hålls fri från igenväxning och boplatser för fågel säkrställs.
- d) Skogsområdena tillåts åldras.
- e) Skogsbete, slåtter och dylik skötsel bibehålls och främjas.
- f) Hålla skogsbryn variationsrika och inte tillåta dem att växa igen med sly och gran.
- g) Bevara områdets varierade naturtyper som attraktiva rekreationsmiljöer för friluftslivet.
- h) Behålla naturen och inte exploatera med fler vägar, byggnader eller andra förändringar i urbaniserande riktning.
- i) Hålla stigar framkomliga och i gott skick. Kompletterande anordningar såsom till exempel rast- och utsiktsplatser utförs på sådant sätt att förutsättningarna för de befintliga natur- och kulturvärdena inte påverkas negativt.
- j) Hålla ner onödigt slitage i området. Aktiviteter och verksamheter inom naturresevatet får inte motverka syftet.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret genomför återkommande tillsyn av naturresevatet Ekebysjön i syfte att kontrollera att tekniska nämnden följer resevatets skötselplan, ref. 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd. Enligt kontorets återkommande tillsyn av naturresevatet så följs gällande skötselplan av naturresevatet. De olika naturtyperna som resevatet innefattar ska förvaltas så att den biologiska mångfalden i resevatet gynnas. Resevatet ska även skötas så att det rörliga friluftslivet gynnas genom befintliga stigar, informationstavlor om resevatets djur- och växtliv samt att befintliga rastplatser och bänkar underhålls. Att död ved lämnas och att befintliga buskage, sumpskogar, vass, strandvegetation och ängsgräs slås växelvis hör till skötselplanen och strategin för att främja växt- och djurlivet samt fågelfaunan i resevatet. Varierad vegetation och ängsgräs främjar både flora och fauna (insekter, pollinering, fåglar m.m.), (ref. 7 kap 4, 5 och 6 §§ miljöbalken).

År 2013 framförde miljö- och hälsoskyddsnämnden synpunkter till tekniska nämnden gällande slåtter av gräs och hur ofta de skulle slås. Nämnden fick då klarhet i att det slås växelvis så att det varje år lämnas 1/3 oslagen öppen gräsmark för att gynna variationen av växtarter och för att främja djurlivet, t.ex. insekter och fåglar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden tog sedan ett beslut om att skötselplanen syfte uppfylldes genom tekniska nämndens

Christoffer Andersson

förvaltande av naturreservatet (MHN 2014-08-27 § 49, diarienummer MHN 2013-0738.40).

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har därefter inte haft mer ingående synpunkter på skötseln. Mindre anmärkningar har förekommit i form av att några träd tagits bort som fallit över stigen runt sjön samt enstaka nedskräpning, underhåll av strandbrinken på ett ställe samt att en brygga hade lossnat från sin plats. Detta är åtgärdat av tekniska kontoret. Vidare har det tillfälligt varit översvämning av stigen genom sumpskogen på södra sidan av sjön vilket berott på att bävrar dämt upp vattnet på vid sjöns utlopp på västra sidan. Detta är också åtgärdat genom att bäverburar utplacerats där vilket motverkat nya dammbyggen. Videbuskar, alsumpskogar på norra och södra sidan av sjön samt övrig lite snårig vegetation är medvetet lämnad för fri utveckling i naturvårdssyfte, enligt gällande skötselplan.

Mot bakgrund av ovan är miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning att nuvarande skötsel av Ekebysjöns naturreservat är förenlig med skötselplanen. Miljö- och stadsbyggnadskontoret bedömer inte att det krävs en oberoende utvärdering av om den hittillsvarande skötseln av Ekebysjön är förenlig med den gällande skötselplanen, så som frågeställarna hemställt om. Vidare finner kontoret ingen anledning att förelägga tekniska kontoret att vidta några ytterligare åtgärder gällande skötseln. Miljö- och stadsbyggnadskontoret föreslår därför att miljö- och hälsoskyddsnämnden avslår hemställan om att en extern och oberoende granskning av reservatets skötsel ska göras. Vidare föreslår kontoret att nämnden lämnar klagomålet om huruvida den hittillsvarande skötseln av Ekebysjöns naturreservat är förenlig med den gällande skötselplanen utan vidare åtgärder.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektör

Johan Rydén
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Christoffer Andersson
Nämndsekreterare

Christoffer Andersson

Handlingar i ärendet:

1. Tjänsteutlåtande. Svar på hemställan om den hittillsvarande skötseln av Ekebysjöns naturreservat och beslut att lämna klagomål utan åtgärd
2. Hemställan till Miljö- och hälsoskyddsnämnden ang. skötseln av Ekebysjöns naturreservat (2021-09-18) inkl. 2 bilagor
3. Hemställan ang. 1) skötsel av Ekebysjön och 2) ”miljöstationen” vid Bråvallavägen-Ösbyvägen (2021-01-04) inkl. 3 bilagor
4. Beslut om Ekebysjöns naturreservat inkl. bilagor

Expedieras:

Birgitta Swedenborg
Annika Engmark Lindh